

NEJVYŠŠÍ SOUD

Mgr. Petr TOMÍČEK
vedoucí oddělení styku s veřejností

sp. zn. Zin 36/2021

ROZHODNUTÍ

Nejvyšší soud jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“), rozhodl o žádosti **V. Z.**, nar. XY, trvale bytem XY, Slovenská republika, s adresou XY@seznam.cz (dále jen „žadatel“), ze dne 14. 2. 2021, sp. zn. Zin 36/2021 (dále jen „projednávaná žádost“),

takto:

Podle § 15 odst. 1 ve spojení s § 2 odst. 4 informačního zákona se žádost v části požadující sdělení, zda u Nejvyššího soudu „*boli účastníkmi konania ťažko zrakovo postihnuté osoby*“ **odmítá**, neboť se jedná o neexistující informaci.

Odůvodnění:

Povinný subjekt obdržel projednávanou žádost v následujícím znění (důraz doplněn):

„Vážený Najvyšší súd ČR, Vážený pán predseda,

1, Chcem sa opýtať aký konkrétny model elektronickej čítacej lupy stolovej (ľudovo televízna lupa, CC TV lupa) u vás máte, kedy bol obstarávaný, za akú cenu (prípadne dodanie kópie zmluvy, faktúry) a hlavne v ktorej miestnosti u Vás máte na užívanie pre zrakovo postihnutých - nahliadanie do spisu či iných listín, dostupná na pojednávania ... pre vidiacich zrakovo postihnutých?

2. Druhou témou je dotaz ohľadom vyhotovovania listín v špecifickej úprave pre ŤZP. Ako je známe, v tejto oblasti existujú medzinárodné štandardy a normy prístupnosti – Braillovo písmo je normatívny štandardizovaný zápis textu do bodového taktílného písma a podobne zväčšená čiernotlač. Chcem sa teda Vás opýtať ktorý teda predpis norma (podľa akej vyhlášky, Zákona ...) je u Vás používaný na vyhotovovanie textu oficiálnej listiny (infozákon, uznesenia ...) do zväčšenej čiernotlače resp. do Braillovo písma?

3. Chcem sa opýtať či Vaši (vyšší) súdny úradníci resp. sudcovia boli zaškolení oboznámení a poučení o komunikácii s osobami so zrakovým postihnutím, o ich špecifických potrebách, o správnom vyhotovovaní listín do zväčšenej čiernotlače resp. Braillovo písma apod.?

4. Chcem sa opýtať pre potreby výtlače do Braillovo písma resp. zväčšenej čiernotlače, ktorý subjekt vyhotovuje listiny (hoc aj odpovede podľa infozákona) do Braillovo bodového písma pre nevidiacich resp. zväčšenej čiernotlače pokiaľ u Vás na to nemáte technické zabezpečenie? S ktorým subjektom máte podpísanú zmluvu o tejto činnosti že pre vás text vyhotovia do Braillovo písma (zväčšenej čiernotlače) a pošlú účastníkovi? Ak máte, chcem Vás teda požiadať o (úplné) znenie tejto zmluvy a informáciu koľko krát sa táto služba využila za posledných 5 rokov.

5. *Chcem sa opýtať, či sú u Vás užívané pre komunikáciu s ťažko zrakovo postihnutými občanmi (účastníkmi konania) špecifické obálky s úpravou textu do zväčšenej čiernotlače resp. v Braillovom písme nakoľko štandardné obálky túto formu vyhotovenia nevyhovujú a štandardy nespĺňajú. Chcem sa opýtať ktorý subjekt pre Vás pre Vaše potreby špecifické obálky vyhotovuje nakoľko väzenská tlačiareň špecifické obálky netlačia.*

6. *Chcem sa Vás opýtať či máte u Vás k dispozícii „Komunikačný formulár o špecifických potrebách osoby so zrakovým (zdravotným) postihnutím“ určený na vyplnenie zrakovo postihnutej osobe (vyhotovené buď v Braillovom písme resp. zväčšenej čiernotlači) v prípade, že je účastníkom konania (pred začatím) (hoc aj ako svedok) a týmto dotazníkom zdeľuje základné podkladové informácie ohľadom súboru špecifických potrieb v prípade konaní v záujme naplnenia rovnosti práv účastníka so zdravotným postihnutím?*

7. *Máte u vás k dispozícii pre účastníka konania vyhotovenie hmatovej reliéfnej mapy umiestnenia vašej budovy v meste od vlakovej resp. autobusovej stanice (s linkami MHD) pre nevidiacich resp. hmatovej reliéfnej mapy interiéru (Informačné centrum, podateľňa, pojednávacie miestnosti...) pre nevidiacich?*

8. *Nachádza sa pri hlavnom vchode k vašej budove Orientačné hlasový majáček s hlasovou stopou informácií na privedenie k hlavnému vchodu pre nevidiacich?*

9. *Je možné u vás v budove využiť prostredníctvom diaľkového ovládača (majáčikov) Elektronické navigačné systémy umožňujúce okrem iného privolať asistujúcej osoby (napr. pre Informačné centrum, podateľňa ...) či ďalšie služby ENS pre nevidiacich?*

10. ***Chcem sa opýtať boli u vás za posledných 10 rokov účastníkmi konania ťažko zrakovo postihnuté osoby konkrétne nevidiaci, prakticky nevidiaci resp. ťažko slabozrakí? Ak áno, dovoľujem si Vás požiadať o údaj po rokoch od roku 2010 počty z každej z týchto skupín.***

Preferujem však elektronickú formu komunikácie ktorá plne postačuje. Zároveň vás informujem, že som občan so zdravotným postihnutím – prakticky nevidiaci a preto mám objektívne špecifické potreby na vyhotovenie dokumentov v zväčšenej čiernotlači a v elektronickej forme neužívajúc bitmapové súbory s textovým obsahom ale vektorový formát (najlepšie vo Word). Ak preferujete písomnú odpoveď tak isto je nutné použiť špecifickú obálku pre zrakovo postihnutých s úplnou výtláčou v zväčšenej čiernotlači.“

Po prvotným vyhodnocení projednávané žiadosti bylo povinným subjektom zjištěno, že bude nutné vydat rozhodnutí o částečném odmítnutí této žádosti, proto povinný subjekt přistoupil k výzvě k doplnění údajů, aby byly k dispozici nezbytné identifikační údaje o žadateli pro vydání správního rozhodnutí.

Povinný subjekt rovněž již v rámci výzvy upozornil, že byt' byl v záhlaví projednávané žádosti osloven předseda Nejvyššího soudu (a paralelně byla projednávaná žádost zaslána na e-mailovou adresu ředitele kanceláře předsedy Nejvyššího soudu), bylo podání vyhodnoceno v souladu s Organizačním řádem Nejvyššího soudu i v souladu se žadatelem zvoleným procesním postupem, kdy podání učinil jako žádost o informaci podle informačního zákona, proto bylo toto podání zařazeno do rejstříku „Zin“ a nikoliv do rejstříku „S“ předsedy Nejvyššího soudu. Organizační řád Nejvyššího soudu ukládá jednoznačnou kompetenci vyřizování žádostí podle informačního zákona oddělení styku s veřejností. Chybný předpoklad žadatelů o osobách, které jsou příslušné k vyřizování informačních žádostí u povinného subjektu, případně „pouhé“ oslovení konkrétní osoby (zaměstnanec či funkcionáře povinného subjektu) nemůže nic změnit na „centrální“ příslušnosti oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu na vyřizování informačních žádostí.

V této souvislosti povinný subjekt také dodal, že žádost o informaci podle informačního zákona je možné podat podle § 14 odst. 3 věta první informačního zákona pouze na adresu podatelny (viz citace příslušného ustanovení informačního zákona: „*Je-li žádost učiněna elektronicky, musí být podána prostřednictvím elektronické adresy podatelny povinného subjektu, pokud ji povinný subjekt zřídil.*“) Paralelní podání „informační žádosti“ na konkrétní e-mailové adresy např. zaměstnanců povinného subjektu není řádným podáním žádosti a není k němu přihlíženo.

Povinný subjekt v závěru výzvy také upozornil, že zákonným označením Nejvyššího soudu je ode dne 1. 4. 2002 podle § 10 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, označení „Nejvyšší soud“. Je sice pravdou, že až do data, respektive dne 31. 3. 2002, již zrušený a neúčinný zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, používal zákonné označení „Nejvyšší soud České republiky“, tento původní zákon o soudech a soudcích byl však ke dni 1. 4. 2002 nahrazen novým zákonem, který již pracuje pouze s označením „Nejvyšší soud“.

K výroku rozhodnutí:

Podle § 15 odst. 1 informačního zákona „*pokud povinný subjekt žádosti, byť jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, případně o odmítnutí části žádosti*“. Podle § 2 odst. 4 informačního zákona: „*Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací*“.

Žadatele je třeba informovat, že byť je povinný subjekt toho názoru, že v posledních 10 letech nebyli přítomni veřejnému jednání či zasedání, kteřá jsou již z povahy činnosti u Nejvyššího soudu zcela výjimečná (viz dále), osoby s těžkým zrakovým postižením, nemůže však tuto informaci autoritativně poskytnout, jelikož takovou evidenci Nejvyšší soud nevede a vzhledem k povaze činnosti nemá ani důvod tuto skutečnost sledovat, jelikož to není bezpodmínečně nutné pro řádný výkon zákonem svěřených pravomocí. Povinný subjekt je tedy toho názoru, že žadatelem definovaná situace (pohyb osoby se zrakovým postižením na Nejvyšším soudu) nenastala, nicméně z pohledu Nejvyššího soudu se jedná o neexistující informaci, jejíž poskytnutí musí být odmítnuto v souladu s informačním zákonem. Povinný subjekt je názoru, že informační povinnost je nutné plnit poskytováním „úplných“ informací, v případě projednávané žádosti tedy nelze závazně poskytnout informaci typu „nejspíše ne“.

V daném případě se tedy jedná o žádost směřující k poskytnutí neexistující informace, která je vyjmuta z informační povinnosti povinných subjektů, a to konkrétně podle ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona. V případě žádosti o neexistující (povinným subjektem nevidovanou) informaci logicky není ani splněna jedna z náležitostí „informace“, kterou příslušný § 3 odst. 3 informačního zákona definuje jako „*jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakékoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči...*“. Viz dále také následující komentářový závěr: „*Ustanovení § 2 odst. 4 informačního zákona je úzce spjato s definicí informace v § 3 odst. 3 informačního zákona, tj. že jde o obsah zaznamenaný na nějakém nosiči, neboli s principem, že povinnost poskytovat informace míří do minulosti, tj. vůči skutečnostem, které již nastaly a trvají (nebo podle názoru žadatele nastat měly či mohly).*“ (viz JELÍNKOVÁ, J., TUHÁČEK, M.: *Zákon o svobodném přístupu k informacím. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 284 s., str. 24*).

Dále je též příhodný následující komentářový závěr (podtržení doplněno): „*Ve všech těchto případech tedy nastává specifická situace, v níž žadatel požaduje určitou informaci, která se sice pojmově vztahuje k působnosti povinného subjektu /.../, avšak v okamžiku podání žádosti neexistuje, resp. neexistuje v žadatelem poptávaném stavu, a žadatel se výslovně nebo implicitně domáhá jejího vytvoření /.../. Požadavek žadatele ve smyslu § 2 odst. 4 tedy z velké části směřuje do budoucnosti a z jistého hlediska se tak dostává mimo režim Svlnf, neboť „neexistující informace“ nesplňuje jeden z pojmových znaků informace, /.../ komentované ustanovení je tedy chápáno jako specifický důvod pro odmítnutí žádosti o informace. (FUREK, A., ROTHANZL, L., JIROVEC, T. *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 62 - 63).*

Povinný subjekt tedy část požadovaných informací neneviduje a ani z žádného právního předpisu nevyplývá pro povinný subjekt povinnost vést informace v podobě, která byla specifikována v části projednávané žádosti. Z těchto důvodů, a rovněž v návaznosti na argumentaci uvedenou výše, vymezenou část žádosti povinný subjekt vyhodnotil jako požadavek na poskytnutí neexistující informace ve smyslu § 2 odst. 4 informačního zákona a žádost v této části odmítl. Vzhledem k povaze části požadovaných informací nemá povinný subjekt k dispozici žádný nástroj, za jehož použití by uvedenou informaci mohl nově vytvořit (např. v podobě seznamu osob či pouze statistických údajů), jelikož k tomu nemá (a na základě současné právní situace ani nemusí mít) žádné zdrojové podklady, na jejichž základě by informaci mohl vytvořit.

Povinný subjekt současně vysvětluje, že rozhodnutí o částečném odmítnutí žádosti nezasílá na v žádosti uvedenou elektronickou e-mailovou adresu, která by byla vyhovující v případě kladného vyřízení žádosti (v případě přímého poskytnutí požadovaných informací nebo odkazem na již zveřejněné informace), nýbrž prostřednictvím poštovních služeb. Podle § 19 odst. 4 zákona č. 500/2004, správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), může správní orgán doručovat na adresu pro doručování nebo elektronickou adresu účastníka řízení, pokud to nevyklučuje zákon nebo povaha věci. Podle § 19 odst. 5 správního řádu ve spojení s § 72 odst. 1 správního řádu musí povinný subjekt doručit rozhodnutí do vlastních rukou, což v případě doručení na adresu na udanou elektronickou adresu není zajištěno, neboť žádost neobsahuje uznávaný elektronický podpis ve smyslu zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce. Uvedená elektronická adresa je zpravidla vyhovující v případě poskytnutí informace, kdy informační zákon klade na povinný subjekt v doručovací fázi méně formálních povinností, avšak nemůže bez jistých pochybností obstát při postupu, který vychází z § 15 informačního zákona, neboť povinný subjekt odesláním písemného vyhotovení rozhodnutí na „běžnou elektronickou adresu“ není schopen hodnověrně prokázat okamžik doručení. Po správní úvaze tak dospěl povinný subjekt k názoru, že uvedenou elektronickou adresu nemůže pro nesoulad s citovanými ustanoveními správního řádu akceptovat. Na základě výše uvedeného doručuje povinný subjekt předkládané rozhodnutí prostřednictvím provozovatele poštovních služeb na adresu trvalého pobytu, která byla uvedena v textu projednávané žádosti.

Pro rozpor s výše uvedenými právními ustanoveními nemůže povinný subjekt volbu formy komunikace, která by nesplňovala výše uvedené, respektovat. Povinný subjekt však vstřícně nabízí, vzhledem ke ztíženým možnostem žadatele, následné zaslání předkládaného rozhodnutí a sdělení se zodpovězenými ostatními otázkami také do e-mailové schránky.

Nejprve však musí mít povinný subjekt potvrzení o řádném doručení rozhodnutí poštou. Toto doručení, od kterého se odvíjejí také lhůty pro možné uplatnění opravného prostředku, musí elektronickému zaslání jednoznačně předcházet.

Poučení: Proti vydanému rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí části projednávané žádosti je možné podle § 16 odst. 1 informačního zákona ve spojení s § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání. Odvolání se podává u povinného subjektu do 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí.

Poskytnutí informace podle § 14 odst. 5 písm. d) informačního zákona

Ke zbývající části projednávané žádosti, kde nebylo poskytnutí informací částečně odmítnuto výrokem předkládaného rozhodnutí, poskytuje povinný subjekt požadované informace formou následujícího sdělení.

Vzhledem ke skutečnosti, že žadatel očividně není seznámen s průběhem (charakterem) řízení u Nejvyššího soudu, považuje povinný subjekt za vhodné průběh vybraných soudních řízení žadateli přiblížit.

Prvně je nutné se uvědomit, že příslušné procesní právní předpisy zpravidla stanovují pro soudní řízení před Nejvyšším soudem **povinné právní zastoupení** – viz § 241 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), respektive § 265d zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“). V rámci soudních řízení tak Nejvyšší soud zásadně komunikuje přímo s právním profesionálem – advokátem. Kontakt tak primárně probíhá na této úrovni, komunikace přímo s účastníky (stranami) řízení je proto spíše výjimečná (pochopitelně pokud se účastníci – nad rámec daného řízení – nerozhodnou z vlastní iniciativy komunikovat s Nejvyšším soudem bez zprostředkování komunikace advokátem).

Je třeba se zamyslet také nad tím, že i prostřednictvím povinného právního zastoupení je sekundárně též realizován požadavek čl. 13 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, který uvádí mj. (důraz doplněn) „*Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, zajistí osobám se zdravotním postižením účinný přístup ke spravedlnosti na rovnoprávném základě s ostatními, mimo jiné i prostřednictvím procedurálních a věku odpovídacích úprav, s cílem usnadnit jim účinné plnění jejich role jako přímých nebo nepřímých účastníků a svědků při všech soudních řízeních, a to i ve fázi vyšetřování a předběžného řízení.*“

Pro zasazení projednávané žádosti do kontextu si povinný subjekt dovoluje odkázat i na příslušná, níže citovaná, ustanovení občanského soudního řádu (zvýraznění doplněno):

§ 241a

(1) Dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu **spočívá na nesprávném právním posouzení věci.** /.../

(3) Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení. /.../

§ 243a (písemný charakter dovolacího řízení – pozn. povinného subjektu)

(1) *Dovolací soud rozhodne o dovolání zpravidla bez jednání. Považuje-li to za potřebné, nařídí k projednání dovolání jednání. /.../*

§ 243f

(1) *Pro rozhodnutí dovolacího soudu je rozhodující stav v době vydání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu.*

(5) *Rozsudek se vyhláší ústně, proběhlo-li ve věci jednání a při vyhlášení je přítomen alespoň jeden účastník nebo osoba zúčastněná na řízení anebo veřejnost. **Jsou-li při vyhlášení rozsudku přítomny pouze soudní osoby, rozsudek se vyhlásí vyvěšením zkráceného písemného vyhotovení bez odůvodnění na úřední desce v budově soudu a na elektronické úřední desce (dále jen „úřední deska soudu“)** po dobu patnácti dnů. Předseda senátu může rozhodnout, že tímto způsobem se uveřejní i nosné důvody rozsudku.*

(6) *Předseda senátu může rozhodnout též o uveřejnění jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu na úřední desce soudu způsobem uvedeným v odstavci 5.*

Dovolání jako mimořádný opravný prostředek míří na zkoumání správnosti právních otázek, u nichž lze provést dovolací přezkum na základě spisového materiálu, proto zákonodárce předpokládal, že veřejné jednání u Nejvyššího soudu bude naprostou výjimkou v situaci, kdy specifika daného případu takový přístup vyžadují, respektive se to vzhledem ke konkrétním okolnostem jeví jako vhodné. Dovolací senát má vždy při rozhodování o podaném dovolání k dispozici jak předmětný procesní spis, tak i vyjádření jednotlivých účastníků dovolacího řízení. Pro rozhodnutí dovolacího soudu jsou tak k dispozici dostatečné podklady.

V rámci trestního řízení viz zejména ustanovení § 265r trestního řádu (důraz doplněn):

§ 265r

(1) *O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ve veřejném zasedání. **V neveřejném zasedání může učinit***

a) *rozhodnutí o odmítnutí dovolání (§ 265i),*

b) *rozhodnutí o zrušení napadeného rozhodnutí (§ 265k) a přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí (§ 265l odst. 1 a 2), je-li zřejmé, že vadu nelze odstranit ve veřejném zasedání, nebo*

c) *jiná rozhodnutí, **souhlasí-li s projednáním v neveřejném zasedání obviněný a nejvyšší státní zástupce** nebo v případě, kdy veřejnou žalobu před soudem zastupoval evropský pověřený žalobce nebo evropský žalobce, příslušný orgán Úřadu evropského veřejného žalobce.*

(2) */.../*

(3) *Při veřejném zasedání konaném o dovolání musí mít obviněný obhájce v případech uvedených v § 36a odst. 2 písm. a) až c), pokud se jej podle § 36b nevzdá.*

(4) *V nepřítomnosti obviněného, který je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, lze veřejné zasedání konat jen tehdy, jestliže obviněný výslovně prohlásí, že se účasti při veřejném zasedání vzdává.*

(5) */.../*

(6) */.../*

- (7) **Důkazy se ve veřejném zasedání před Nejvyšším soudem zpravidla neprovádějí.** Jen výjimečně může Nejvyšší soud řízení doplnit důkazy nezbytnými k tomu, aby mohl o dovolání rozhodnout.
- (8) **Rozsudek Nejvyššího soudu se ve veřejném zasedání ústně vyhlásí, je-li při vyhlášení přítomna alespoň jedna z procesních stran nebo její obhájce, zmocněnec, zákonný zástupce nebo opatrovník anebo veřejnost. Jsou-li při vyhlášení rozsudku přítomny pouze soudní osoby, rozsudek se vyhlásí vyvěšením zkráceného písemného vyhotovení bez odůvodnění na úřední desce v budově soudu a na elektronické úřední desce (dále jen „úřední deska soudu“) po dobu patnácti dnů. Předseda senátu může rozhodnout, že tímto způsobem se uveřejní i nosné důvody rozsudku.**

Veřejných zasedání v trestních řízeních je nařízeno v porovnání s celkovým počtem projednávaných dovolání jen nepatrné procento, neboť senáty až na výjimky rozhodují v neveřejných zasedáních. Opět platí, že dovolací řízení je založeno na přezkumu otázek procesního charakteru či na posouzení hmotněprávní kvalifikace skutku – trestného činu (podrobněji k důvodům dovolání viz § 265b trestního řádu). Z povahy věci tak v zásadě Nejvyšší soud rozhoduje na základě předloženého spisového materiálu, nepřipadá tak v úvahu, až na ojedinělé výjimky, jakékoli doplňování dokazování ze strany Nejvyššího soudu.

Je nutné si tak uvědomit samotnou podstatu dovolacího řízení jako mimořádného opravného prostředku, v rámci něhož má řízení převážně písemný charakter.

Rovněž při informování o „výsledku“ řízení před Nejvyšším soudem je nutné si uvědomit, že tyto písemnosti (rozhodnutí o dovolání v civilních i trestních věcech) jsou doručovány zpravidla prostřednictvím soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud respektuje svoji praxi ve vztahu k informování o své rozhodovací činnosti, danou platnými zákony a přepisy. Podle § 265e odst. 1 trestního řádu platí, že „Dovolání se podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje.“, respektive podle § 240 odst. 1 občanského soudního řádu „Účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.“ Z tohoto ustanovení vyplývá praxe, že také o konečném rozhodnutí ve věci projednávané Nejvyšším soudem v rámci dovolání informuje Nejvyšší soud jednotlivé účastníky (strany) prostřednictvím prvoinstančního soudu, kam ostatně vrací celý procesní spis, do kterého se rozhodnutí z dovolacího řízení zakládá.

Ve zbývajících částech projednávané žádosti v návaznosti na předchozí úvodní sdělení pak povinný subjekt poskytuje následující informace:

Na Nejvyšším soudu není k dispozici prostředek pro čtení dokumentů pro zrakově postižené. V této souvislosti je nutné upozornit na institut nahlížení do spisu (§ 65 trestního řádu, respektive § 44 občanského soudního řádu). Opět je nutné dodat, že nahlížení do spisu u Nejvyššího soudu zpravidla realizují advokáti, respektive advokátní koncipienti. Nahlížení samotnými účastníky (stranami řízení) je tak spíše výjimečné. Ve většině dovolacích řízení navíc strany (účastníci) řízení nebudou mít důvod pro nahlížení do spisu, jelikož s podaným dovoláním již byli automaticky seznámeni soudem prvního stupně a mohli se k němu vyjádřit,

v této fázi soudního řízení by strany (účastníci) již z povahy věci měli disponovat všemi relevantními informacemi a institut nahlížení do spisu tak má spíše doplňkovou podobu.

Nejvyšší soud není technicky vybaven k vyhotovování textu např. v Braillově písmě. Jak již bylo výše uvedeno, probíhá komunikace v dovolacím řízení zpravidla přímo s právními zástupci – advokáty. Rozhodnutí o civilním dovolání je doručováno pouze právním zástupcům. V konkrétních věcech tak jsou účastníci (strany) řízení o výsledku informováni zprostředkovaně právě přes kvalifikovaného právního zástupce, který je s rozhodnutím Nejvyššího soudu blíže seznámí.

Nejvyšší soud se při doručování řídí příslušnými právními a rezortními předpisy. V rezortu spravedlnosti nejsou specifické obálky pro zrakově postižené k dispozici. V tomto směru se tak jeví vhodnější se obrátit na Ministerstvo spravedlnosti ČR. Opět platí, že Nejvyšší soud by doručoval písemnost standardním způsobem (na adresu právního zástupce, respektive prostřednictvím soudu prvního stupně). Rovněž vyhotovování soudních písemností se řídí příslušnými právními předpisy, respektive vnitřními směrnici Nejvyššího soudu.

V případě probíhajícího řízení podle informačního zákona v situaci, kdy je povinnému subjektu známo, že v rámci projednávané žádosti komunikuje s osobou se zrakovým postižením, byla už v případě předchozí výzvy záměrně upravena její podoba do nadstandardní velikosti písma, aby byla čitelnost výzvy i pro osobu se zrakovým postižením maximálně „uživatelsky přívětivá“. Povinný subjekt vytvoří taktéž takto „uživatelsky přívětivou písemnost“ i v případě předkládaného rozhodnutí. Vzhledem k nutným náležitostem správních rozhodnutí však vytvoří kopii originálu původního rozhodnutí sepsaného ve standardizovaném typu a velikosti písma, přičemž originál rozhodnutí i kopii doručí žadateli současně v jedné obálce.

V této souvislosti se jeví jako vhodné upozornit i na příslušnou úpravu správního řádu, která stanovuje speciální podmínky pro nahlížení do spisu nevidomou osobou (viz § 38 odst. 3 správního řádu: „*Nevidomým osobám bude obsah spisu přečten. Na požádání správní orgán nevidomé osobě umožní pořízení zvukového záznamu. Správní orgán nevidomé osobě rovněž umožní, aby do spisu nahlížel její průvodce*“). Naopak v úpravě rozhodnutí (vymezení jeho náležitostí) či v podmínkách pro doručování obdobná specifická ustanovení ve vztahu k nevidomým absentujícím. Lze tedy logicky předpokládat, že zákonodárce nepovažoval za nezbytně nutné oblast doručování a náležitosti správních rozhodnutí adresovaným osobám nevidomým speciálně upravovat.

Způsob řešení tak záleží do jisté míry na jednotlivých správních orgánech, které musejí postupovat v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů. Určité překážky, které mohou nastat, je tak možné překonat i jinými způsoby – poštovní doručovatel může ústně oznámit, jaká písemnost je doručována (v jaké věci, název odesílatele). Rovněž s obsahem písemnosti se může seznámit i osoba slabozraká – povinný subjekt vychází v této oblasti žadateli vstříc zasláním „zvětšené kopie“ rozhodnutí (viz výše). Dá se přitom rozumně předpokládat, že osoba slabozraká bude disponovat vlastní lupou (zvětšovacím zařízením).

Povinný subjekt je toho názoru, že zvolený postup je i plně v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, když povinný subjekt ve správním řízení přihlédl ke specifickým potřebám žadatele, byť je současně limitován ve svých možnostech.

K projednávané žádosti povinný subjekt dále sděluje, že žádné (žádostí úzce specifikované) školení soudců Nejvyššího soudu se v dané oblasti v minulosti nekonalo. Je nutné zcela jednoznačně uvést, že osobní kvality jednotlivých soudců, jakož i dalších zaměstnanců Nejvyššího soudu, plně zaručují adekvátní a společenskými normami po zásluze vyžadovaný citlivější přístup k osobám se zdravotním postižením na základě jejich specifických potřeb. Např. u veřejného zasedání, kdy soudce (soudní senát) po osobě upoutané na invalidní vozík pochopitelně nebude vyžadovat, aby stála při vyhlášení rozsudku – viz § 13 odst. 3 vyhlášky ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění: „*Ve stoje vyslechnou všichni přítomní, včetně soudních osob, vyhlášení výroku rozsudku.*“), apod.

Vzhledem k charakteru řízení (viz výše) Nejvyšší soud „*Komunikačný formulár o špecifických potrebách osoby so zrakovým (zdravotným) postihnutím*“ nepoužívá, spravedlnost řízení („rovnotnosť zbraní“), stejně jako naprostá většina komunikace, se mj. zajišťuje prostřednictvím povinného právního zastoupení účastníků (stran) řízení.

Pokud by však účastník řízení neměl právního zástupce a byl zdravotně postižený, tak lze předpokládat, že by ho zastupoval jeho zmocněnec, případně na základě rozhodnutí soudu nižšího stupně opatrovník.

Nejvyšší soud nemá vyhotoven hmatový reliéf mapy ani orientační hlasový majáček. V této souvislosti je nutné doplnit, že vzhledem k minimálnímu pohybu veřejnosti v budově Nejvyššího soudu přichází v úvahu toliko tři možné situace – učinění osobního podání na podatelně (nachází se bezprostředně u vchodu do budovy Nejvyššího soudu), podání osobní (ústní) stížnosti a posleďně účast na veřejném jednání (zasedání). Obecně je nutné konstatovat, že ani v jedné situaci není možný „volný“ pohyb osoby z řad veřejnosti po budově Nejvyššího soudu. V každé situaci (tedy bez ohledu na specifika dané osoby) jsou „návštěvníci“ doprovázeni členy justiční stráže, v případě osoby se zrakovým postižením pak členové justiční stráže poskytnout této osobě asistenci při pohybu po budově Nejvyššího soudu a není tedy nutné mít zajištěné alternativy (hlasový majáček), které řeší zpravidla až situaci, kdy se osoba se zrakovým postižením, pohybující se po budově soudu sama (což u Nejvyššího soudu nepřipadá v úvahu) dostane např. do nějaké komplikované situace.

Nejvyšší soud již dlouho deklaruje svoji ochotu a připravenost pomáhat při pohybu v jeho sídle osobám s tělesným postižením, viz např. následující odkaz na článek „Bezbariérový přístup - Informace pro občany se zdravotním handicapem“ ze dne 26. 4. 2011:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/0/0A2357F201904E71C125787E0045F45A?openDocument&lng=

V odkazovaném článku je mj. uvedeno: „*Příchod do budovy Nejvyššího soudu je pro osoby se zdravotním handicapem zajištěn prostřednictvím justiční stráže, která postiženým lidem pomůže /.../. Pokud se někteří lidé pohybují jen pomocí invalidního vozíku, /.../ opět mají*

k dispozici jako asistenta příslušníka justiční stráže, který osoby se zdravotním handicapem doprovodí do příslušné kanceláře nebo jednací síně a pomůže překonat drobné překážky.“

Rovněž webové stránky povinného subjektu jsou přístupné veřejnosti, viz následující citace: „*Portál splňuje (až na výjimku uvedenou dále) Pravidla tvorby přístupného webu, která byla vydána v souladu s novelou zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Portál je vytvořen podle specifikace HTML 4.01 a dodržuje syntaktickou i sémantickou správnost. Grafická podoba je vytvořena čistě pomocí kaskádových stylů (CSS). Velikost písma je definovaná v relativních jednotkách, a je tak možné ji pohodlně pomocí nastavení prohlížeče zvětšovat i zmenšovat.“*

Poučení: Proti způsobu vyřízení žádosti v části, kde jsou poskytovány informace, lze podle § 16a odst. 1 informačního zákona podat stížnost do 30 dnů od doručení této informace, a to k povinnému subjektu, který informaci poskytl.

V Brně dne 16. 3. 2021

L. S.

Mgr. Petr Tomíček,
vedoucí oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu,
pověřený poskytováním informací podle informačního zákona